

1. UVOD

Interes autora ovog rada (odnosno magistranta) za Međunarodni krivični tribunal za bivšu Jugoslaviju započinje još 2001. godine, odnosno u vrijeme kada je on po prvi put svjedočio u postupku pred ovim Tribunalom i na određen način (svakako iz bosanskohercegovačke perspektive i stvarnosti) “bio oduševljen” organizacijom Međunarodnog krivičnog tribunala za bivšu Jugoslaviju, kao i njegovom Službom za žrtve i svjedoke. Međutim, odlučujući faktor prilikom izbora teme ovog rada pod naslovom “Istraga i postupak optuženja pred Međunarodnim krivičnim tribunalom za bivšu Jugoslaviju” bilo je njegovo drugo svjedočenje pred Haškim tribunalom koje se dogodilo 2009. godine. S druge strane, poseban interes za ovu temu predstavljaju očekivanja autora, ali i sveukupne javnosti, od Međunarodnog krivičnog tribunala za bivšu Jugoslaviju, kao nepristrasnog i objektivnog suda na saznavanju i utvrđivanju nepobitnih činjenica o zločinima koji su se desili na području bivše Jugoslavije od 1991. godine.

Također, očekivanja autora ovog rada, kao i ogromnog broja građana sa prostora bivše Jugoslavije bila su svakako usmjerena na procesuiranje i kažnjavanje svih odgovornih lica pred Haškim tribunalom (odnosno domaćim sudovima) kako bi bila ostvarena pravda kao ključni element svakog dugoročnog procesa pomirenja koji bi trebao započeti međusobnim oprostom.

Međunarodni krivični tribunal za bivšu Jugoslaviju osnovan je od strane Vijeća sigurnosti Ujedinjenih nacija, a na osnovu odredbe člana 39. Povelje Ujedinjenih nacija, s ciljem da njegova odluka koja je donesena tokom samog ratnog konflikta svakako bude mjera kojom bi se sukobljene strane natjerale na odvrćanje i suzdržavanje od daljnjih zločina, povratio mir i promovisalo pomirenje u regiji.

Činjenica da je Međunarodni krivični tribunal za bivšu Jugoslaviju osnovan od strane Vijeća sigurnosti, a ne Generalne skupštine Ujedinjenih nacija, kao i nadležnost Vijeća sigurnosti da sačinjava listu kandidata za sudije ovog suda, te direktno imenuje tužioce i *ad litem* sudije, naišla je na ogromne kritike u međunarodnom pravu koje su se uglavnom ticale primjedbe prema kojoj se radilo o miješanju izvršne vlasti u poslove sudske vlasti.

Također, kritičari Tribunala, sve do danas, posebno ističu pristrasna ponašanja pojedinih tužilaca pa i sudija, te zaključuju da se radi o političkom sudu pred kojim tužiocu podižu optužbe u skladu sa interesima članica Vijeća sigurnosti koje su i inicirale osnivanje Međunarodnog krivičnog tribunala za bivšu Jugoslaviju, odnosno pred kojim tužiocu interpretiraju svoje dužnosti u političkom maniru.

Nadalje, kritičari Tribunala ističu i da je Međunarodni krivični tribunal za bivšu Jugoslaviju osnovan kako bi prikrio nemoć diplomatije i politike te nesposobnost velikih sila i Vijeća sigurnosti da brzo riješe konflikt u bivšoj Jugoslaviji, zatim da on sudi za zločine počinjene isključivo u pojedinim zemljama, umjesto da je nadležan za zločine koji su se desili bilo gdje u svijetu, da Tribunal polazi od predrasuda i da sudi samo protiv jednog naroda, tj. Srba, te da ne postoji potpuna odvojenost funkcije tužioca od sudske funkcije s obzirom na to da im u istoj zgradi služi ista administracija, odnosno registrar (što baš i nije za pohvaliti).

No, i pored navedenih kritika pa i znatne sporosti Međunarodnog krivičnog tribunala za bivšu Jugoslaviju u rješavanju pojedinih predmeta, odnosno onih u kojima su postupci trajali (i traju) i čitave decenije, uz svakako uložena ogromna materijalna sredstva, kroz ovaj rad pokušali smo obraditi (i odbraniti) legalnost i legitimitet Međunarodnog krivičnog tribunala za bivšu Jugoslaviju, kao i njegovu ogromnu ulogu u razvoju međunarodnog krivičnog prava, posebno na osnivanju stalnog Međunarodnog krivičnog suda u Hagu. Također, kroz osvrt na pitanje da li su suđenja pred ovim Tribunalom bila pravična i da li je ostvarena pravda pokušali smo dokazati tezu prema kojoj je Međunarodni krivični tribunal za bivšu Jugoslaviju, ipak, u najvećem broju predmeta, odnosno slučajeva bio sud pravde, a ne politički sud.

U ovom radu, u pojedinim njegovim poglavljima, obradili smo sljedeća pitanja, i to:

1. Pojam, naziv, predmet i pravna priroda međunarodnog krivičnog prava;
2. Razvoj međunarodnog krivičnog prava, od XIX vijeka do početka XXI vijeka tj. osnivanja stalnog Međunarodnog suda u Hagu, s posebnim osvrtom na Međunarodni krivični tribunal za bivšu Jugoslaviju;
3. Izvore prava Međunarodnog krivičnog tribunala za bivšu Jugoslaviju od kojih su najvažniji Statut (s posebnim osvrtom na elemente adversarnog i

inkvizitorskog sistema), zatim Pravilnik o postupku i dokazima (sa velikim brojem izmjena i dopuna), te Pravilnik o pritvoru lica koja čekaju suđenje ili žalbeni postupak ili su u drugim slučajevima pritvorena po nalogu suda. Također, u radu smo dali i osvrt na sistem krivičnih dijela u međunarodnom krivičnom pravu;

4. Međunodna krivična djela prema Statutu Međunarodnog krivičnog tribunala za bivšu Jugoslaviju u koja spadaju:
 - a) teške povrede Ženevskih konvencija iz 1949. godine,
 - b) kršanja zakona ili običaja ratovanja,
 - c) genocid i
 - d) zločini protiv čovječnosti.

U radu su obrađeni i nivoi pojedinačne krivične odgovornosti s posebnim osvrtom na komandnu odgovornost i zajednički zločinački poduhvat;

5. Organizacija Međunarodnog krivičnog tribunala za bivšu Jugoslaviju kojeg čine sljedeći organi:
 - a) sudska vijeća - radi se o tri pretresna vijeća i jednom žalbenom vijeću,
 - b) ured tužioca i
 - c) sekretarijat koji opslužuje i sudska vijeća i tužioca;
6. Subjekti postupka koji vrše tri osnovne procesne funkcije, a to su:
 - a) Međunarodni krivični tribunal za bivšu Jugoslaviju koji vrši funkciju vođenja postupka i funkciju presuđivanja krivične stvari,
 - b) tužilac koji obavlja funkciju krivičnog gonjenja i optuženja, ali mu također, pripada i funkcija istrage i
 - c) okrivljeni, lice protiv kog se odvija postupak, a koji ima pravo na odbranu, tj. može vršiti funkciju odbrane u krivičnom postupku;
7. Tok postupka pred Međunarodnim krivičnim tribunalom za bivšu Jugoslaviju u kojem su obrađena tri stadija s posebnim osvrtom na konkretne predmete i odluke iz prakse Tribunala:
 - a) pripremni postupak - sprovođenje istrage, postupak optuženja i izjašnjenje optuženog o krivnji,
 - b) glavni pretres sa dokaznim postupkom i krivičnim sankcijama i

c) postupak po pravnim lijekovima u koje spadaju žalba i zahtjev za preispitivanje.